

Nr 496

Av herr Hellström m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Utvecklingsbistånd: Fältverksamhet.

(Lika lydande med motion nr 433 i Första kammaren)

Den svenska opinionen har under 1960-talet alltmer uppmärksammat Portugals kolonialkrig i Afrika. Härvid har kampen i kolonierna i södra Afrika främst kommit i blickfältet. Samtidigt har ett framgångsrikt befrielsekrig förts i Portugisiska Guinea på Afrikas västkust där en social befrielse rörelse, Partido Africano da Independencia da Guiné e Cabo Verde (PAIGC), under sex års tid fört en kontinuerlig kamp mot portugisiska trupper och successivt befriat större och större delar av landet från kolonialmakten. 1963 uttalade sålunda den portugisiska försvarsministern officiellt att PAIGC trängt in över ett område motsvarande 15 % av landets yta. 1965—1966 hade uppskattningsvis 50 % av landet befriats. För närvarande torde PAIGC ha kontroll över mellan hälften och två tredjedelar av Portugisiska Guinea. Samtliga städer behärskas dock fortfarande av portugisiska trupper. Vid sidan av den militära kontrollen av de befriade områdena har PAIGC med små medel och otillräcklig hjälp utifrån sökt realisera ett målmedvetet ekonomiskt och socialt utvecklingsprogram.

1. Jordbruk

En äldre självhushållningsform bröts ned av portugiserna under kolonialtiden och en för koloniala system vanlig exportinriktad »Monokultur» infördes med tvångsmedel — på fastlandet i form av jordnötsodling, på Cap Verde-öarna bomull. Den bristande födoämnesbalans som uppstod genom den ensidiga jordnötskulturen förorsakade återkommande hungersnöd och i många områden permanent undernäring. PAIGC har nu introducerat ett jordbruksprogram som innebär dels en mer allmän övergång till risodling i de befriade områdena, dels begränsade försök att variera jordbruksproduktionen till att omfatta bl. a. ris, majs och skilda grönsakstyper i experimentjordbruk under ledning av agronomisk expertis.

2. Utbildning

Analfabetismen i landet är hög. De portugisiska myndigheterna har endast sporadiskt givit skolundervisning till afrikanska barn. Utbildningsprogram, främst för barn, men även för den vuxna befolkningen har givits hög prioritet av PAIGC. För närvarande torde drygt 150 enkla skolor vara i funktion i de befriade områdena där förutom i läs- och skrivkunnighet utbildning meddelas i enkel matematik, geografi, historia, hygien och förebyggande hälsovård. Fortbildningskurser för lärare anordnas i mån av resurser. PAIGC driver dessutom ett institut för högre administratörsutbildning i grannlandet Guinea-Conakry.

3. Hälso- och sjukvård

PAIGC:s hälso- och sjukvårdsprogram har två funktioner:

a) Sjukvård

PAIGC förfogar över ett sjukhus och en omfattande organisation av mindre sjukvårdsstationer i byarna där man ger dels sjukvård till sårade soldater och civila, dels — i mån av tillgång till mediciner — behandling av tropiska sjukdomar.

b) Förebyggande hälsovård

I anslutning till sjukvårdsstationerna bedrivs en förebyggande hälsovård genom malariabekämpande åtgärder och, som tidigare nämnts, undervisning av bybefolkningen i elementär hygien och hälsovård.

PAIGC har i de befriade områdena kunnat bygga upp en fungerande administration med vars hjälp ett ekonomiskt och socialt program börjat genomföras i blygsam skala. En fortsatt utveckling av jordbruks-, utbildnings- och hälsovårdsprojekten förutsätter emellertid ett väsentligt ökat stöd utifrån. Det föreligger stora behov av mediciner, vaccin och utbildad sjukvårdspersonal, av undervisningsmateriel och vidgade lärarutbildningsmöjligheter, av ekonomiska resurser för att åstadkomma en mer varierad jordbruksproduktion. Den administrativa apparaten behöver förstärkas, dels genom utbyggnad av utbildningsinstitutet i Conakry, dels genom förbättrade kommunikationsmedel för transporter och kontakter mellan olika regioner. PAIGC genomför ett experiment i ekonomisk och social utveckling med små resurser och under krigsförhållanden. Det är enligt motionärernas mening motiverat att Sverige ger ett verksamt stöd till utvecklingen i de befriade områdena i Portugisiska Guinea inom ramen för vår biståndspolitik och att ett anslag om minst 100 000 kronor ställs till PAIGC:s förfogande för ovan nämnda verksamhet under budgetåret 1969/70.

Vi hemställer,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte giva till känna vad i motionen anförts beträffande anslaget till fältverksamhet för styrelsen för internationell utveckling.

Stockholm den 28 januari 1969

Mats Hellström (s)

Lena Hjelm-Wallén (s)

Evert Svensson (s)

Ingvar Svanberg (s)

i Kungälv

Bertil Zachrisson (s)

Olle Göransson (s)

Kurt Hugosson (s)

Birgitta Dahl (s)

Åke Gustavsson (s)

Sture Ericson (s)

i Nässjö

i Örebro

Nr 497

Av herrar *Johansson* i Växjö och *Nilsson* i Tvärålund, om åtgärder för att demokratisera försvaret.

(Lika lydande med motion nr 445 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

Bertil Johansson (cp)

i Växjö

Jan-Ivan Nilsson (cp)

i Tvärålund